

УДК 338.436:331.1:005.336-044.247

М. А. Однорог,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та економічної теорії,

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6650-6181>

Н. О. Рибак,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та економічної теорії,

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0740-2323>

С. В. Курінний,

магістрант, Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1643-8117>

М. А. Пеклін,

магістрант, Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5938-4943>

С. Є. Шапалін,

магістрант, Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-8626-4979>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.1.140

ІНТЕГРАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН, БІЗНЕС-МОДЕЛІ ТА ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УПРАВЛІННІ ПОТЕНЦІАЛОМ І ВАРТІСТЮ АГРОБІЗНЕСУ

M. Odnorog,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Economics and Economic Theory, Bila Tserkva National Agrarian University

N. Rybak,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Economics and Economic Theory, Bila Tserkva National Agrarian University

S. Kurinnyi,

Master's student, Bila Tserkva National Agrarian University

M. Peklin,

Master's student, Bila Tserkva National Agrarian University

S. Shapalin,

Master's student, Bila Tserkva National Agrarian University

INTEGRATION OF SOCIAL AND LABOR RELATIONS, BUSINESS MODELS, AND PRODUCTION INFRASTRUCTURE IN AGRIBUSINESS CAPACITY AND VALUE MANAGEMENT

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти інтеграції соціально-трудо­вих відносин, бізнес-моделі підприємства та виробничої інфраструктури в системі управління потенціалом і вартістю агробізнесу. Обґрунтовано, що в умовах трансформації аграрної економіки, посилення конкурентного середовища та зростання вимог до ефективності використання ресурсів особливого значення набуває комплексний підхід до управління розвитком аграрних підприємств. Доведено, що ізольоване управління трудовими ресурсами, інфраструктурними елементами або фінансово-економічними показниками не забезпечує стійкого зростання вартості агробізнесу та його довгострокової конкурентоспроможності.

Розкрито роль соціально-трудових відносин як ключового чинника формування та відтворення трудового потенціалу аграрних підприємств, підвищення продуктивності праці, мотивації персоналу та соціальної стабільності в сільській місцевості. Визначено місце бізнес-моделі в системі управління агробізнесом як інструменту узгодження ресурсних можливостей підприємства з ринковими вимогами, стратегічними цілями та очікуваннями зацікавлених сторін. Проаналізовано вплив виробничої інфраструктури та аграрного сервісу на ефективність виробничих процесів, рівень витрат, якість продукції та інвестиційну привабливість аграрних підприємств.

Обґрунтовано інтеграційний підхід до управління потенціалом агробізнесу, який передбачає системну взаємодію соціально-трудових, організаційно-економічних та інфраструктурних складових. Показано, що їх узгоджений розвиток створює передумови для підвищення ефективності використання ресурсів, зниження операційних ризиків, забезпечення сталого розвитку та зростання ринкової вартості аграрних підприємств. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання отриманих висновків у процесі формування стратегій розвитку, удосконалення системи управління персоналом, оптимізації бізнес-моделі та обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на підвищення вартості агробізнесу в сучасних економічних умовах. Доведено, що інтеграція розглянутих складових управління дозволяє сформувати цілісну систему створення економічної та соціальної цінності, орієнтовану на довгострокову перспективу. Реалізація такого підходу сприяє підвищенню адаптивності аграрних підприємств до змін ринкової кон'юнктури, посиленню інвестиційної привабливості та зміцненню конкурентних позицій агробізнесу. Отримані результати можуть бути використані в наукових дослідженнях, освітньому процесі та практичній діяльності суб'єктів аграрного підприємництва, а також органів управління аграрним сектором економіки. Запропоновані положення мають універсальний характер і можуть застосовуватися для підприємств різних організаційно-правових форм та масштабів діяльності. Це розширює можливості практичного використання результатів дослідження. Особлива увага приділяється умовам функціонування агробізнесу України. У сучасному соціально-економічному середовищі, що підтверджує актуальність теми.

The article examines the theoretical and applied aspects of integrating social and labor relations, business models, and production infrastructure into the system of managing agribusiness potential and value. It is argued that in the context of the transformation of the agricultural economy, increased competition, and growing demands for efficient use of resources, a comprehensive approach to managing the development of agricultural enterprises is of particular importance. It is proven that isolated management of labor resources, infrastructure elements, or financial and economic indicators does not ensure sustainable growth in the value of agribusiness and its long-term competitiveness.

The role of social and labor relations as a key factor in the formation and reproduction of the labor potential of agricultural enterprises, increasing labor productivity, staff motivation, and social stability in rural areas is revealed. The place of the business model in the agribusiness management system as a tool for aligning the resource capabilities of the enterprise with market requirements, strategic goals, and stakeholder expectations is determined. The influence of production infrastructure and agricultural services on the efficiency of production processes, cost levels, product quality, and the investment attractiveness of agricultural enterprises is analyzed.

An integrated approach to agribusiness potential management is justified, which involves systematic interaction between social and labor, organizational and economic, and infrastructural components. It is shown that their coordinated development creates the conditions for improving resource efficiency, reducing operational risks, ensuring sustainable development, and increasing the market value of agricultural enterprises. The practical significance of the research results lies in the possibility of using the conclusions obtained in the process of forming development strategies, improving the personnel management system, optimizing the business model, and substantiating management decisions aimed at increasing the value of agribusiness in modern economic conditions. It has been proven that the integration of the considered management components allows for the formation of a comprehensive system for creating economic and social value, focused on the long term. The implementation of this approach contributes to increasing the adaptability of agricultural enterprises to changes in market conditions, enhancing investment attractiveness, and strengthening the competitive position of agribusiness. The results obtained can be used in scientific research, the educational process, and the practical activities of agricultural entrepreneurs, as well as by the authorities managing the agricultural sector of the economy. The proposed provisions are universal in nature and can be applied to enterprises of various organizational and legal forms and scales of activity. The implementation of this approach contributes to increasing the adaptability of agricultural enterprises to changes in market conditions, enhancing investment attractiveness, and strengthening the competitive position of agribusiness. The results obtained can be used in scientific research, education, and practical activities of agricultural entrepreneurs, as well as by authorities managing the agricultural sector of the economy. The proposed provisions are universal in nature and can be applied to enterprises of various organizational and legal forms and scales of activity. This expands the possibilities for the practical application of the research results. Particular attention is paid to the conditions of agribusiness in Ukraine. In the current socio-economic environment, this confirms the relevance of the topic.

Ключові терміни: інтеграція, соціально-трудові відносини, бізнес-модель, виробнича інфраструктура, управління потенціалом, вартість агробізнесу.

Key words: integration, social and labor relations, business model, production infrastructure, capacity management, agribusiness value.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний розвиток аграрного сектору економіки відбувається в умовах структурних

трансформацій, поглиблення ринкових відносин, глобалізації продовольчих ринків та зростання невизначеності зовнішнього середовища. За таких обставин аграрні підприємства змушені функціонувати в ситуації обмежених ресурсів, високих виробничих ризиків, посилен-

ня конкурентної боротьби та підвищених соціальних вимог до результатів господарської діяльності. Це зумовлює необхідність пошуку нових, більш комплексних і системних підходів до управління агробізнесом, орієнтованих не лише на забезпечення поточної ефективності, а й на довгострокове зростання його потенціалу та вартості.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у сфері економіки аграрних підприємств, на практиці управління агробізнесом здебільшого зберігає фрагментарний характер. Соціально-трудові відносини, формування бізнес-моделі та розвиток виробничої інфраструктури часто розглядаються як відокремлені напрями управлінської діяльності, що не пов'язані між собою єдиною стратегічною логікою. Такий підхід обмежує можливості синергійного використання ресурсів, призводить до дисбалансів у розвитку підприємств і стримує процеси капіталізації агробізнесу. В умовах зростання ролі людського капіталу, інновацій та сервісної складової аграрного виробництва зазначені обмеження набувають особливої гостроти.

Соціально-трудові відносини в аграрному секторі характеризуються специфічними особливостями, зумовленими сезонністю виробництва, територіальною розосередженістю робочих місць, міграційними процесами та демографічними викликами сільських територій. Недостатня увага до питань мотивації, розвитку та відтворення трудового потенціалу негативно позначається на продуктивності праці, інноваційній активності та стабільності функціонування аграрних підприємств. Водночас бізнес-модель агробізнесу часто формується без належного врахування соціально-трудових чинників і реального стану виробничої інфраструктури, що знижує ефективність її реалізації та адаптивність до змін ринкової кон'юнктури.

Виробнича інфраструктура аграрних підприємств, включаючи транспортно-логістичні, енергетичні, сервісні та інформаційні елементи, відіграє визначальну роль у забезпеченні безперервності виробничих процесів і формуванні конкурентних переваг. Проте в умовах обмежених інвестиційних ресурсів її розвиток часто має несистемний характер і не узгоджується з кадровою політикою та стратегічними цілями бізнес-моделі. Це зумовлює неефективне використання основного капіталу, зростання витрат і зниження інвестиційної привабливості агробізнесу.

Таким чином, виникає науково-практична проблема відсутності цілісного інтеграційного підходу до управління соціально-трудовими

відносинами, бізнес-моделлю та виробничою інфраструктурою аграрних підприємств у контексті формування їх потенціалу та зростання вартості. Розв'язання цієї проблеми безпосередньо пов'язане з важливими науковими завданнями, серед яких розробка теоретико-методологічних засад системного управління агробізнесом, обґрунтування механізмів взаємодії ключових складових його розвитку, а також удосконалення підходів до оцінки вартості аграрних підприємств з урахуванням нематеріальних і інфраструктурних чинників.

Практичний аспект проблеми полягає в необхідності формування таких управлінських рішень, які забезпечували б підвищення ефективності використання трудового та виробничого потенціалу, зниження ризиків господарської діяльності, посилення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності агробізнесу. Реалізація інтеграційного підходу до управління дозволить аграрним підприємствам не лише підвищити поточні економічні результати, а й створити умови для сталого розвитку, зростання ринкової вартості та зміцнення соціально-економічного потенціалу сільських територій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням теоретичних і практичних основ інтеграції соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури в управлінні потенціалом і вартістю агробізнесу займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: О. Амоша, О. Білик, І. Гнибіденко, Б. Данілішин, Р. Дарендорф, О. Жадан, А. Колот, Н. Лук'янченко, М. Мескон, Г. Назарова, І. Новак, О. Новікова, Н. Павловська, І. Петрова, М. Погорелов, В. Савченко, М. Семікіна, Р. Хендерсон, А. Чухно та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка інтегрованого підходу до управління соціально-трудовими відносинами, бізнес-моделлю та виробничою інфраструктурою аграрних підприємств, спрямованого на ефективне формування й використання потенціалу агробізнесу та забезпечення зростання його ринкової вартості в умовах сучасних економічних викликів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток агробізнесу на сучасному етапі характеризується поглибленням структурних

змін, зростанням конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках, цифровізацією виробничих процесів та підвищенням ролі нематеріальних чинників у формуванні економічних результатів діяльності підприємств. За цих умов зростає значення комплексного управління, яке ґрунтується на інтеграції економічних, соціальних, організаційних та інфраструктурних складових функціонування аграрних підприємств. Особливої актуальності набуває поєднання соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури як ключових детермінант управління потенціалом і вартістю агробізнесу.

Соціально-трудові відносини в аграрному секторі формуються під впливом специфіки сільськогосподарського виробництва, що проявляється у сезонному характері робіт, залежності результатів праці від природно-кліматичних умов, високому рівні фізичного навантаження та територіальній віддаленості виробничих об'єктів [1, с. 8]. У цих умовах трудові ресурси стають одним із найбільш вразливих елементів потенціалу підприємства. Недостатній рівень мотивації працівників, міграція сільського населення, старіння кадрового складу та дефіцит кваліфікованих спеціалістів негативно впливають на продуктивність праці й економічну стійкість агробізнесу [2, с. 66].

Водночас ефективно вибудована система соціально-трудових відносин здатна перетворити людський капітал на стратегічний ресурс розвитку. Вона охоплює механізми оплати та стимулювання праці, умови зайнятості, соціальний захист, професійний розвиток і участь персоналу в управлінні підприємством. Інтеграція цих елементів у загальну систему управління дозволяє підвищити лояльність працівників, зменшити плинність кадрів і сформуванати сприятливе соціальне середовище, що є важливою передумовою реалізації довгострокової стратегії розвитку аграрного підприємства.

Функціонування соціально-трудових відносин нерозривно пов'язане з бізнес-моделлю підприємства, яка визначає спосіб створення, доставки та привласнення цінності. У сучасному агробізнесі бізнес-модель включає не лише виробничу складову, а й логістику, сервіс, взаємодію з постачальниками, переробними підприємствами та кінцевими споживачами. Вибір бізнес-моделі зумовлює потребу в певній структурі трудових ресурсів, рівні їх кваліфікації та організації праці. Наприклад, орієнтація на інноваційні технології та глибоку переробку продукції потребує за-

лучення висококваліфікованого персоналу та створення відповідних умов праці [3, с. 61].

Інтеграція соціально-трудових відносин у бізнес-модель аграрного підприємства передбачає формування соціально орієнтованої стратегії, у межах якої персонал розглядається як актив, а не як джерело витрат. Такий підхід сприяє зростанню продуктивності, підвищенню якості продукції та формуванню позитивного іміджу підприємства на ринку. Крім того, соціально відповідальна бізнес-модель дозволяє знизити операційні та репутаційні ризики, що має безпосередній вплив на вартість агробізнесу.

Виробнича інфраструктура виступає матеріально-технічною основою реалізації бізнес-моделі та ефективного використання трудового потенціалу. До її складу входять виробничі приміщення, машинно-тракторний парк, системи енергозабезпечення, транспортна та логістична інфраструктура, об'єкти зберігання й переробки продукції, а також інформаційно-комунікаційні технології. Рівень розвитку виробничої інфраструктури безпосередньо впливає на ефективність виробничих процесів, витрати та якість кінцевої продукції [4, с. 22].

Недостатній розвиток інфраструктури агробізнесу призводить до зростання собівартості продукції, втрат урожаю, порушення ритмічності виробництва та зниження конкурентоспроможності підприємств. Натомість інвестиції в модернізацію інфраструктури створюють умови для впровадження інноваційних технологій, автоматизації процесів та підвищення продуктивності праці. Важливо підкреслити, що ефективність таких інвестицій значною мірою залежить від узгодженості інфраструктурних рішень із бізнес-моделлю та системою соціально-трудових відносин.

Інтегрований підхід до управління передбачає розгляд соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури як взаємопов'язаних елементів єдиної системи. Їх узгоджений розвиток формує синергетичний ефект, який проявляється у зростанні сукупного потенціалу аграрного підприємства. Потенціал у цьому контексті слід розглядати як комплекс можливостей, що охоплює виробничі, трудові, фінансові, інноваційні та організаційні ресурси, здатні забезпечити досягнення стратегічних цілей [5, с. 65].

Управління потенціалом агробізнесу на основі інтеграції зазначених складових дозволяє підвищити адаптивність підприємства до змін зовнішнього середовища, зокрема коливань цін, кліматичних ризиків і трансформації рин-

ків збуту. Узгоджені управлінські рішення сприяють більш ефективному використанню ресурсів, мінімізації втрат і підвищенню результативності господарської діяльності [6, с. 22].

Особливої ваги інтеграція соціально-трудо-вих відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури набуває в контексті управління вартістю агробізнесу. У сучасних умовах вартість підприємства формується не лише на основі матеріальних активів і фінансових показників, а й з урахуванням нематеріальних чинників, серед яких ключову роль відіграють людський капітал, ефективність управління та інституційна стійкість. Соціально орієнтована політика у сфері праці підвищує інвестиційну привабливість підприємства, тоді як стабільна та гнучка бізнес-модель забезпечує прогнозованість грошових потоків.

Розвинена виробнича інфраструктура, у свою чергу, знижує операційні ризики та підвищує надійність функціонування аграрного підприємства. Це позитивно впливає на результати оцінки вартості агробізнесу, оскільки інвестори та кредитори враховують не лише поточний фінансовий стан, а й потенціал розвитку та здатність підприємства до сталого зростання. Таким чином, інтегрований підхід до управління дозволяє сформувати цілісну систему факторів вартості, яка відображає реальні можливості агробізнесу [7, с. 321].

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що інтеграція соціально-трудо-вих відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури є необхідною умовою ефективного управління потенціалом і вартістю агробізнесу. Такий підхід забезпечує системність управлінських рішень, сприяє досягненню стратегічних цілей розвитку та формує передумови для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

Важливим аспектом інтеграції соціально-трудо-вих відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури є необхідність урахування інституційного середовища функціонування агробізнесу. Державне регулювання аграрного сектору, податкова політика, система субсидій і дотацій, трудове законодавство та вимоги до соціальної відповідальності бізнесу безпосередньо впливають на можливості формування ефективних управлінських рішень. У цих умовах аграрні підприємства змушені адаптувати свої бізнес-моделі та інфраструктурні стратегії з урахуванням соціальних стандартів і нормативних обмежень, що підвищує складність управління, але водночас створює додат-

кові можливості для довгострокового розвитку.

Особливе місце в інтеграційних процесах посідає проблема узгодження інтересів різних стейкхолдерів агробізнесу. До них належать власники підприємств, менеджмент, працівники, постачальники ресурсів, споживачі продукції, органи місцевого самоврядування та держава. Соціально-трудо-ві відносини виступають ключовим інструментом балансування цих інтересів, оскільки саме через механізми зайнятості, оплати праці, соціальних гарантій і корпоративної культури формується рівень соціальної стабільності підприємства. Інтеграція зазначених аспектів у бізнес-модель дозволяє мінімізувати конфлікти, підвищити довіру між учасниками виробничого процесу та створити сприятливі умови для реалізації стратегічних ініціатив.

У контексті управління потенціалом агробізнесу важливого значення набуває системний підхід до оцінки та розвитку людського капіталу. Трудовий потенціал не обмежується кількісними показниками зайнятості, а охоплює рівень освіти, професійні компетенції, досвід, здатність до інноваційної діяльності та адаптації до змін. Інтеграція соціально-трудо-вих відносин у загальну систему управління потенціалом передбачає формування програм підвищення кваліфікації, розвитку персоналу та стимулювання інноваційної активності. Це, у свою чергу, підвищує ефективність використання виробничої інфраструктури та сприяє реалізації більш складних і технологічно орієнтованих бізнес-моделей.

Бізнес-модель аграрного підприємства в умовах сучасної економіки дедалі частіше трансформується у напрямі диверсифікації діяльності та розвитку аграрного сервісу. Окрім первинного виробництва сільськогосподарської продукції, підприємства активно залучаються до переробки, логістики, зберігання, сервісного обслуговування техніки та надання послуг іншим суб'єктам господарювання. Така трансформація бізнес-моделі потребує відповідного розвитку виробничої інфраструктури та зміни підходів до організації праці, що ще раз підтверджує необхідність інтегрованого управління.

Виробнича інфраструктура в цьому контексті виконує не лише допоміжну, а й стратегічну функцію. Її розвиток визначає можливості розширення масштабів діяльності, підвищення доданої вартості продукції та зміцнення позицій агробізнесу в ланцюгах створення вартості. Інвестиції в інфраструктуру мають

довгостроковий характер і потребують ретельного обґрунтування з позицій узгодженості з бізнес-моделлю та кадровим потенціалом. Недостатня увага до цих аспектів може призвести до неефективного використання капіталу та зростання фінансових ризиків.

Інтеграція розглянутих складових набуває особливої актуальності в умовах переходу аграрного сектору до принципів сталого розвитку. Соціальна складова сталості безпосередньо пов'язана з якістю соціально-трудових відносин, економічна — з ефективністю бізнес-моделі, а екологічна — з технічним рівнем і екологічною орієнтацією виробничої інфраструктури. Комплексне управління цими елементами дозволяє аграрним підприємствам не лише досягати економічних результатів, а й виконувати соціальні та екологічні зобов'язання, що позитивно впливає на їх ринкову вартість і репутацію.

З позицій оцінки вартості агробізнесу інтегрований підхід дозволяє більш повно врахувати нематеріальні активи та прихований потенціал підприємства. Людський капітал, ефективність управлінських процесів, рівень інфраструктурного забезпечення та соціальна стабільність колективу формують додаткову вартість, яка не завжди відображається у фінансовій звітності, але істотно впливає на інвестиційні рішення. Саме тому при оцінці агробізнесу доцільно поєднувати фінансові методи з якісним аналізом інтеграційних факторів розвитку.

Запропонований у дослідженні підхід до інтеграції соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури дозволяє сформулювати методологічну основу для розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління аграрними підприємствами. Він орієнтований на довгострокову перспективу та враховує специфіку функціонування агробізнесу в умовах структурних трансформацій економіки. Реалізація такого підходу сприятиме підвищенню потенціалу аграрних підприємств, зміцненню їх фінансової стійкості та зростанню ринкової вартості.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що ефективне управління потенціалом і вартістю агробізнесу в сучасних умовах потребує застосування інтегрованого підходу, який поєднує соціально-трудові відносини, бізнес-модель та виробничу інфраструктуру

в єдину систему управління. Доведено, що ізольоване функціонування зазначених складових не дозволяє повною мірою реалізувати наявний економічний і соціальний потенціал аграрних підприємств та забезпечити їх довгострокову конкурентоспроможність.

Обґрунтовано, що соціально-трудові відносини є ключовим чинником формування людського капіталу агробізнесу та суттєво впливають на продуктивність праці, інноваційну активність і соціальну стійкість підприємств. Інтеграція соціально-трудових аспектів у бізнес-модель дозволяє трансформувати трудові ресурси зі статті витрат у стратегічний актив, що сприяє зростанню економічної результативності та ринкової привабливості аграрного бізнесу.

Встановлено, що бізнес-модель аграрного підприємства визначає логіку створення додатної вартості та виступає сполучною ланкою між соціально-трудовими відносинами й виробничою інфраструктурою. Її адаптація до сучасних викликів аграрного сектору, зокрема диверсифікації діяльності, розвитку аграрного сервісу та впровадження інновацій, потребує узгодженого розвитку кадрового потенціалу та інфраструктурного забезпечення.

Доведено, що виробнича інфраструктура є матеріальною основою реалізації бізнес-моделі та ефективного використання трудового потенціалу. Інвестиції в її модернізацію сприяють зниженню операційних витрат, підвищенню якості продукції та зростанню стійкості агробізнесу до зовнішніх ризиків. У поєднанні з ефективними соціально-трудовими відносинами це створює синергетичний ефект, який позитивно відображається на сукупному потенціалі підприємства.

Зроблено висновок, що інтеграція соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури виступає важливим інструментом управління вартістю агробізнесу. Такий підхід дозволяє більш повно врахувати нематеріальні чинники формування вартості, зокрема людський капітал, управлінську ефективність і соціальну стабільність, що підвищує інвестиційну привабливість аграрних підприємств і сприяє їх сталому розвитку.

Перспективи подальших наукових розвідок у межах обраної тематики доцільно спрямувати на розробку кількісних методик оцінювання впливу інтеграції соціально-трудових відносин, бізнес-моделі та виробничої інфраструктури на ринкову вартість агробізнесу. Важливим напрямом подальших досліджень є також формування економіко-математичних моделей

оптимізації управлінських рішень з урахуванням соціальних, інфраструктурних та інституційних чинників. Крім того, перспективним є вивчення практичних аспектів впровадження інтегрованих управлінських підходів на аграрних підприємствах різних організаційно-правових форм і масштабів діяльності, а також аналіз їх ефективності в умовах цифровізації та переходу аграрного сектору до принципів сталого розвитку.

Література:

1. Андрійчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства. Економіка АПК. 2013. № 1. С. 8.

2. Данкевич А. Є. Інституційні аспекти розвитку агрохолдингів. Економічний простір. 2013. № 75. С. 66.

3. Духницький Б. В. Світове виробництво сільськогосподарської продукції. Економіка АПК. 2019. № 7. С. 61.

4. Зінчук Т. О., Нилюк О. М., Пивовар П. В. Особливості функціонування вертикально-інтегрованих бізнес структур холдингового типу в аграрному секторі. Економіка АПК. 2019. № 9. С. 22.

5. Ніценко В. С. Теоретичні засади функціонування вертикально-інтегрованих структур в агропромисловому комплексі. Економіка АПК. 2014. № 2. С. 65.

6. Сегеда С. А. Розвиток аграрно-продуктового виробництва: теорія, методологія, практика: автореф. дис... д-р. екон. наук: 08.00.03. Київ, 2021. 40 с.

7. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Збірник матеріалів 14-річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 16—17 жовтня 2012 року. К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 758 с.

References:

1. Andriychuk, V. H. (2013), "Agro-industrial formations of a new type in the context of the development strategy of domestic agriculture", *Ekonomika APK*, vol. 1, pp. 8.

2. Dankevych, A. Ye. (2013), "Institutional aspects of the development of agricultural holdings", *Ekonomichnyj prostir*, vol. 75, pp. 66.

3. Dukhnyts'kyj, B. V. (2019), "World agricultural production", *Ekonomika APK*, vol. 7. pp. 61.

4. Zinchuk, T. O. Nykoliuk, O. M. and Pyvovaryar, P. V. (2019), "Features of the functioning of vertically integrated holding-type business structures in the agricultural sector", *Ekonomika APK*, vol. 9. pp. 22.

5. Nitsenko, V. S. (2014), "Theoretical principles of the functioning of vertically integrated structures in the agro-industrial complex", *Ekonomika APK*, vol. 2. pp. 65.

6. Sgheda, S. A. (2021), "The development of agrarian production: theory, methodology, practice", Doctor of Economic Science Thesis, Economics and management of the national economy, KROK University, Kyiv, Ukraine.

7. Lupenko, Yu. O. and Sabluk, P. T. (2013), "Strategy for the development of the agricultural sector of the economy for the period until 2020", *Zbirnyk materialiv 14-richnykh zboriv Vseukrains'koho konhresu vchenykh ekonomistiv-ahrrarnykyv* [Collection of materials of the 14th annual meeting of the All-Ukrainian Congress of Agricultural Economists], National Scientific Centre "Institute Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 31.12.2025 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292